

בע"ח (נצרת) 32481-12-15 - דן שפריר נ' מדינת ישראל

בע"ח (נצרת) 32481-12-15 - דן שפריר נ' מדינת ישראל מחוזי נצרת

בע"ח (נצרת) 32481-12-15

דן שפריר

נגד

מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת

[24.12.2015]

כב' השופט בנימין ארבל, סגן נשיא

החלטה

1. ביום 29.6.2015 הוגש נגד המבקש, דן שפריר (להלן - "המבקש") ונגד נאשם נוסף אשר אינו צד לבקשה דנן, כתב אישום, בגדרו יוחסו להם, בין היתר, ביצוע עבירות של קשירת קשר לפשע - לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - "חוק העונשין"); זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות - לפי סעיף 418 סיפא לחוק העונשין; שימוש במסמך מזויף - לפי סעיף 420 לחוק העונשין; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות - לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין; הלבנת הון - לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 ועבירת שיבוש הליכי משפט - לפי סעיף 244 לחוק העונשין. מאוחר יותר הוגש נגד המבקש, יחד עם 11 נאשמים נוספים, כתב אישום מתוקן בגדרו יוחסו למבקש בנוסף, ביצוע עבירת מסירת הצהרה לא נכונה ביודעין - לפי סעיפים 98(ג) ו-1(ג) לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשנ"ג-1963, וכן מסירת ידיעה לא נכונה במטרה להתחמק ממס - עבירה לפי סעיף 98(ג) לחוק האמור.
נגד המבקש נטען, בקצרה, כי הוא פעל במקרים רבים, יחד עם הנאשמים האחרים, לאיתור חלקות מקרקעין שבעליהן נפטרו והשתלט עליהן באמצעות זיוף מסמכים שונים, תוך נישול בעליהן החוקיים מזכויותיהם.
2. ביום 16.12.2015, חודשים רבים לאחר הגשת כתב האישום ולאחר ששמיעת הראיות אמורה הייתה להתחיל, הגישו סנגוריו של המבקש בקשה לפי סעיף 74(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - "חוק סדר הדין הפלילי"), בגדרה הם ביקשו לקבל לידיהם מסמכים, כמפורט:
  - א. רשימה של כל האזנות הסתערשבו צעוב מסגרתה הליך דנן;
  - ב. תמלילי כל השיחות שנקלטו בהאזנות הסתער;
  - ג. תמלילי כל הדיסקים על גביהם מתועדות חקירות העדים והנאשמים;
  - ד. רשימת כל הודעותיו של העדה התביעה אסף קוריסוכלה הודעות שנגבו ממנו;
  - ה. קלסרים מס' 19 ומס' 75 שברשימת חומר החקירה.

3. לטענת הסנגורים, לאחר מספר פניות לב"כ המשיבה, ימים ספורים בלבד עובר לתחילת שלב ההוכחות, הועברו לידיהם מסמכים רבים, בעלי חשיבות גבוהה להגנתו של המבקש. אולם, הם מוסיפים וטוענים, כי גם כיום, חומר החקירה שבידיהם אינו שלם, שעה שמסמכים נוספים מועברים לידיהם טיפין טיפין, והעברתם - כפי שעולה מטיעוני הצדדים - טרם הושלמה.
4. בדיון שהתקיים בפניי ביום 21.12.2015 הודיע סנגורו של המבקש כי קיבל מהמשיבה לעיונו את רשימת כל הודעותיו של עד התביעה אסף קוריס וכל ההודעות שנגבו ממנו (פריט ד' בבקשה). כן מסר הסנגור, כי הובהר לו שקלסר מס' 19 מתייחס לפרשייה שלא הוגש בגינה כתב אישום, וכי לעת הזו מוותר המבקש על קבלת קלסר זה, תוך שמירה על זכויותיו. כן הובהר לו כי קלסר 75 אינו מכיל חומר חקירה והוא אינו מבקשו עוד.
5. בהתאמה, עיקר המחלוקת בין הצדדים כאן נותרה בנוגע לתכתובים (תמלילים) של האזנות הסתר וחקירותיהם של העדים והנאשמים האחרים בתיק, ותרגומם לשפה העברית בידי המשיבה.
6. לטענת הסנגור, תכתובי האזנות הסתר שבוצעו בתיק מהווים חלק מחומר החקירה אותו מחויבת המשיבה למסור להגנה, עוד בטרם נפתח משפטו של המבקש. כן נטען, כי חלק משמעותי מתכתובי חקירות העדים והנאשמים האחרים בתיק, שתועדו בתיעוד חזותי, לא נמסרו לידיהם. בהקשר זה מפנים הסנגורים להחלטתו של כבוד השופט כרמי מוסק בבע"ח 49707-05-15 מדינת ישראל נ' ערן מלכי (2.8.2015) והחלטתו של בית המשפט העליון בבש"פ 5881/15 מדינת ישראל נ' רונאל פישר מיום 17.9.2015 וטוענים כי "תמלילים של קלטות (או דיסקים) מהווים חומר חקירה ויש להעבירם לרשות ההגנה, כך על פי פסיקת בית המשפט העליון והמחוזי המעודכנת ביותר".
7. לגופה של רשימת השיחות- תוצרי האזנות הסתר- שהועברה לה, טוענת ההגנה כי כלל לא ברור מיהם הדוברים בכל שיחה ומה מהות כל הערה והערה (כלשון הרשימה). על כן, מבקשים הסנגורים להורות למשיבה להכין רשימה עדכנית, לתכתב את כל 117 השיחות שנקלטו בהאזנות הסתר והוגדרו כ"רלוונטיות" וכן להכין "תקצירים ראויים" כלשונם, של 137 השיחות שהוגדרו כ"נוגעות" לאישומים ולהעבירם לידיה יחד עם תכתובי החקירות שטרם הועברו. בנוסף, מציינים הסנגורים כי רבות מהשיחות שנקלטו בהאזנות הסתר התקיימו בשפה הערבית, שפה שבה הן המבקש והן באי כוחו אינם שולטים. על כן מבקשים הם כי המשיבה תדאג, בנוסף, גם לתרגומו של החומר, על חשבונה.
8. לבסוף, מדגישים באי כוחו של המבקש כי להגנה הועבר תיעוד חקירות של נאשמים ועדים בהיקף עצום ובעיכוב ניכר. בכל מקרה, נדרש להם זמן מספיק על מנת לתכתב וללמוד את החומר, בטרם יחל משפטו של המבקש.
9. ב"כ המשיבה טען בפניי כי בפסיקה נקבעה עמדה עקרונית, לפיה אין חובה לתכתב עדויות של נאשמים ועדים. בנוסף, לטענתו, חלק ניכר מהחקירות תוכתבו זה מכבר והועברו להגנה והמשיבה ממשיכה לעמול על תכתוב חקירות נוספות, אשר יועברו בתורן לידי ההגנה מיד לאחר שיתקבלו אצל המשיבה. כן מצוין באי כוח המשיבה, כי היות והתכתובים אינם מהווים חומר חקירה, כאמור, אין מניעה להתחיל בהליך שמיעת הראיות בטרם הועברו במלואם לידי ההגנה.
10. בנוגע להאזנות הסתר טוען באי כוח המשיבה כי להגנה הועבר דיסק אשר כולל 190 שיחות, הן כאלה שהוגדרו "רלוונטיות" והן השיחות שהוגדרו "נוגעות", וזאת בהתאם להגדרות שנקבעו בפסק הדין בעניין זאבי. לדבריו, בפועל, מתוך 190 השיחות, רק שיחה אחת הינה רלוונטית, וזאת לאישום בעבירות סמים נגד נאשם אחר בפרשה. השיחה התקיימה בשפה העברית ורק בה בכוונת המשיבה לעשות שימוש. מטעם זה, לטענתו, המשיבה אינה נדרשת לתכתב את יתר השיחות שבדיסק. בנוסף, לטענתו, הרשימה שהועברה להגנה עונה על התנאים שנקבעו בהלכת זאבי לעניין השיחות הנוגעות והפירוט הנדרש לגביהן.

דיון והכרעה:

11. זכותו של נאשם בהליך פלילי לעיין בחומר החקירה בעניינו וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת בנוגע לאישומים המיוחסים לו ולהעתיקו, מעוגנת בסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי:
"א) הוגש כתב אישום בפשע או בעוון, רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו.

ב) נאשם רשאי לבקש, מבית המשפט שאליו הוגש כתב האישום, להורות לתובע להתיר לו לעיין בחומר שהוא, לטענתו, חומר חקירה ולא הועמד לעיונו."

12. ההלכות בדבר זכות העיון שעומדת לנאשם, חשיבותה ומעמדה הרם נדונו ונחרשו זה מכבר, לאורכן ולרוחבן, ואיני מוצא לחזור על הדברים. בפרט כך, מקום בו נדרש אני לעמוד בסד זמנים קצר מאוד, נוכח מועד הדיון הקרוב הקבוע בפני כבוד השופט טאהא. על כן, אמקד את הדיון כאן בשאלה העיקרית שבמחלוקת והיא האם על המשיבה לתכתב ולתרגם את השיחות שנקלטו בהאזנות הסתר וכן את חקירות העדים והנאשמים האחרים בתיק, או שמא אין לחייבה לעשות כן.

13. בבש"פ 2043/05 מדינת ישראל נ' זאבי (15.9.2005) (להלן - "פס"ד זאבי"), בחן בית המשפט את היקף זכות העיון של נאשם בחומר שנאסף במסגרת האזנות סתר, ועמד על הצורך לאזן בין זכותו הבסיסית של הנאשם לעיין בחומר החקירה בעניינו לבין מאפייניו הייחודיים של החומר שנצבר באמצעות האזנות סתר, בהיותן אמצעי חקירה פולשני הפוגע, בין היתר, בזכות הפרטיות, הן של הנאשם והן של צדדים שלישיים. בית המשפט ערך שם אבחנה בין שלושה סוגים של שיחות שנקלטו:

א. שיחות שנקלטו ואין להן כל קשר לנושא החקירה - שיחות אלה אינן באות בגדרו של סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי ולנאשם לא עומדת זכות עיון בהן. "הביטוי המעשי שניתן לסיווגו של חומר זה מתאפיין בכך שלא רק שאין נוהגים לתמלל או לתקצר אותו, אלא קיימת ציפייה כי הדבר לא ייעשה, כדי למנוע פגיעה בזכויות פרטיות של יחידים עקב כך" (פס"ד זאבי, עמ' 470).

ב. שיחות בעלות "נגיעה" לנושא החקירה, אולם אינן רלוונטיות בשום צורה לאישום ואין בהן חשיבות ממשית להגנתו של הנאשם - שיחות מסוג זה מהוות חלק מחומר החקירה בעניינו של הנאשם ועל המשיבה "לתקצר בדרך של מתן תיאור תמציתי של תוכן השיחה, מועדה והדוברים בה... לנאשם זכות לקבל רשימה של השיחות 'המתקצרות' כאמור (להבדיל מהתקצירים עצמם) במסגרת זכות העיון בחומר שנאסף בידי הרשות החוקרת..." (פס"ד זאבי, עמ' 471) [ההדגשה במקור - ב.א.].

ג. שיחות "רלוונטיות" לאישום, אשר מהוות חומר חקירה מובהק - לנאשם זכות עיון בשיחה מסוג זה, במלואה. "שיחה כזו יש לתמלל ולהעביר את השיחה המתומללת בשלמותה, ובמידת הצורך גם את ההקלטה עצמה, לעיונו של הנאשם במסגרת זכות העיון, הנתונה לו, בחומר חקירה" (פס"ד זאבי, עמ' 471).

14. בנוסף, מתאימות לעניינינו קביעותיו של בית המשפט העליון בבש"פ 5881/15 מדינת ישראל נ' רונאל פישר (15.12.2015), שם נדחתה דרישתם של המשיבים להורות למדינה לתכתב, על חשבונה, הקלטות בהן מתועדות חקירות של עדים, תוך שנפסק כי "ככל שהעוררת תבחר לכלול בראיותיה מוצג תביעה בתיעוד חזותי או קולי, יתמלל חומר זה ועותק מן התמלול יימסר לידי הנאשם מבעוד מועד לצורך העתקתו" (סעיף כ"א לפסק הדין) וכן כי: "הוצאות התמלול של החקירות המתועדות באופן חזותי או קולי יחולו ככלל על המשיבים בכפוף לכך שכל תמלולי החקירות שבכוונת המדינה להגיש כראיה במשפט יימסרו למשיבים והעלות תיחסך מהם. כל חומר נוסף שתמלולו יהא נחוץ למשיבים, יעשה על ידיהם ועל חשבונם" (סעיף ל"ז לפסק הדין) [ההדגשה הוספה - ב.א.].
15. בהתאם, אני מורה למשיבה למסור לידי ההגנה- תוך 10 ימים- כל תכתוב של חקירה, בין חזותית ובין קולית, אשר בדעתה להגיש כראיה בהליך שמיעת הראיות.
16. באופן דומה ועל יסוד אותה אבחנה בין חומר חקירה לבין חומר המוגש לבית המשפט במסגרת ההליך, נקבע בבש"פ 10823/08 מירילשוילי נ' מדינת ישראל (23.12.2008) כי אין חובת תרגום של מסמכים המהווים חלק מחומר חקירה: "המשיבה העמידה לרשות העורר את כל חומר החקירה בעניינו שהיה ברשותה, ובכלל זה גם את תמלולי השיחות ואת תמצית השיחות שאותן תרגמה, ועל כן סבורני כי הוראת סעיף 74 הנ"ל מולאה באופן מלא על ידיה... ככל שסבר כי יהיה בכך כדי לעזור להגנתו, רשאי היה העורר לתמלל את השיחות שהוקלטו בקלטות ולתרגמן, אולם מטעמים השמורים עמו בחר שלא לעשות כן, תוך שהוא מעביר את הנטל לעשות פעולה זאת על המשיבה, וזאת מבלי שקיימת לו עילה בדין לבקש שכך יעשה. יוער, כי בדיון שנערך לפניי נשאל בא כוח העורר האם הוא נתקל בפסק דין בו קבע בית משפט זה או בית משפט אחר שהחובה להעמדת חומר חקירה כוללת חובת עיבוד ו/או תרגום שלו, שאלה אשר עליה השיב בשלילה". על כן, באם בדעת המשיבה להגיש לבית המשפט תכתובי חומרי חקירה בשפה הערבית, עליה לדאוג לתרגומם ומסירת העתי התרגומים להגנה תוך 10 ימים.
17. באשר לתוצרי האזנות הסתר, בהתאם להלכות שנקבעו בפסקי הדין בעניין זאבי ובעניין פישר תוכרע הבקשה דנן. כאמור, בפס"ד פישר נקבעה דרך העברת חומר החקירה המצולם או המוקלט. נפסק כי ההקלטה - חזותית או קולית - היא הראיה, וכי אין לחייב את המשיבה לתכתבה. סבורני כי פס"ד פישר יצק תוכן בהיר יותר באשר לדרך העברת חומרי חקירה להגנה, תוך קביעה שאין חובה לתכתב חומר אשר אין בדעתה של המשיבה להגישו כראיה. איני רואה במה שונה חומר שתועד במסגרת הקלטת תוצרי האזנת סתר, מחקירה שתועדה באמצעים קוליים או חזותיים. תיעוד התוצר במדיה הניתנת להעברה ושמיעתה או צפיה בה, הוא הראיה. ברם, לעניין זה עלי להוסיף הערת אזהרה, כי לצד העברת החומר הכלול במדיה, קיים משנה חשיבות לתיעוד של ההקלטה ברשימה, הערוכה עפ"י סעיף 74(א) לחסד"פ, אשר תכלול תיעוד מלא של מועד ושעת השיחה, שמות הדוברים- ככל שניתן לזהותם, ופרפרזה מלאה, ממנה ניתן יהא ללמוד על תוכן השיחה.
18. לאחר שעיינתי ברשימה שהעבירה המשיבה לידי ההגנה, התרשמתי כי צודקים הסנגורים בטענתם; הרשימה, כפי שהועברה להם, אינה עומדת בתנאים שנקבעו בפסיקה. על כן אני מורה למשיבה לערוך ולהעביר להגנה- תוך 10 ימים- רשימה מעודכנת, אשר תכלול את הפרטים המזוהים של הדוברים בכל שיחה וכן תיאור תמציתי נהיר של השיחה. זאת גבי כל השיחות, הן הרלוונטיות והן הנוגעות.
19. בנוסף, על המשיבה להסביר את הפער מקום בו, כטענתה, ישנן 117 שיחות "רלוונטיות" ועוד 137 שיחות "נוגעות", ואילו בדיסק שהועבר להגנה מצויות 190 שיחות בלבד. הואיל ועל פי הרשימה שנערכה חסרות 64 שיחות שתוכן לא הועבר במדיה, על המשיבה להעביר בצירוף לרשימה המעודכנת שתערך.
20. מאידך, בקשתו הגורפת של המבקש לתכתוב ותרגום מלוא חומר החקירה - נדחית.
21. ככל שיתברר שקיים בידי המשיבה חומר חקירה נוסף שלא נמסר לידי המבקש ולא יימסר לידי לבקשתו, יוכל לשוב ולפנות בעניין זה לבית המשפט.
22. סוף דבר, הבקשה מתקבלת בחלקה, כמפורט לעיל.
- ניתנה היום, י"ב טבת תשע"ו, 24 דצמבר 2015, בהעדר הצדדים.